

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ปิยธมฺมสฺสวณ — มีการฟังพระธรรมเป็นที่รัก, รักการฟังพระธรรม”

ปิยธมฺมสฺสวณ อ่านตามภาษาบาลีว่า ปิ - ยะ - ดำ - มัด - สะ - วะ - นะ มาจากคำว่า ปิย (เป็นที่รัก) ธมฺม (พระธรรม) กับคำว่า สวณ (ฟัง) [ซ้อน สฺ หลัง ม] จึงรวมกันเป็น ปิยธมฺมสฺสวณ แปลว่า มีการฟังพระธรรมเป็นที่รัก, รักการฟังพระธรรม เป็นคำที่มีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง แสดงถึงความเป็นจริงของผู้ที่เห็นประโยชน์ของการมีโอกาสได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง ดังนั้น ผู้ที่มีการฟังพระธรรมเป็นที่รัก หรือผู้ที่รักการฟังพระธรรม ก็คือ บุคคลผู้ที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามข้อความในปปัญจสูทนี อรรถกถา มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ โกสัณฺฑียสูตร ดังนี้

“ก็พระอริยสาวกทั้งหลาย เป็นผู้รักการฟังพระธรรม เมื่อจะไปฟังพระธรรม ก็ไม่นั่งหลับ ไม่สนทนา กับใครๆ หรือไม่มีจิตฟังชาน โดยที่แท้ท่านเป็นผู้ไม่อ้อมในการฟังพระธรรม เหมือนบริโณคน้ำอมฤต”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งมีเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่จะได้ยินได้ฟังคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง อันเกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ที่ใครๆ ก็ไม่สามารถคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงได้เลย เพราะความจริงเป็นอย่างนั้น แต่ละคำที่พระองค์ตรัสไม่ว่าจะปรากฏในส่วนใดของพระธรรมคำสอน ก็เป็นไปเพื่อปัญญาความเข้าใจถูก เห็นถูก โดยตลอด ความเข้าใจพระธรรมนี้เอง เป็นประโยชน์ที่สุด เป็นสิ่งที่มีค่ามหาศาล เกือบรักษาอย่างดีในจิต สะสมเป็นที่พึ่งทั้งในชาตินี้และในชาติต่อไปอีกด้วย

การทรงแสดงพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลกก็เพื่อเกื้อกูลแก่สัตว์โลกให้เป็นผู้หลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ทั้งปวงด้วยการทรงแสดงพระธรรม ประกาศความจริง แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่ใช่ว่าทุกคนจะได้รับประโยชน์เหมือนกันทั้งหมด บุคคลผู้ที่สนใจใส่ใจที่จะฟังพระธรรม ก็มีเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น บุคคลผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง ต้องเป็นผู้เคยเห็นประโยชน์ของพระธรรมมาแล้ว เป็นผู้สะสมเหตุที่ดีมาแล้ว จึงตั้งใจฟัง ตั้งใจศึกษา ใส่ใจด้วยดี พิจารณาไตร่ตรองด้วยความละเอียด ไม่ประมาทในพระธรรมที่ได้นับได้ฟัง สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ สิ่งที่พระองค์ทรงแสดง ไม่พ้นจากสิ่งที่มีจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงแต่ละหนึ่งๆ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน

เป็นความจริงที่ว่า ในชีวิตประจำวัน เมื่อมีโศกปสาทะ(หุ) แล้ว ก็ย่อมเป็นเหตุให้ได้ยินเสียงต่าง ๆ มากมาย เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น ส่วนใหญ่เป็นเหตุนำมา

ซึ่งความติดข้องยินดีพอใจบ้าง ชัดเคื่องไม่พอใจบ้าง ตามการสะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นไปกับกุศล แต่มีอยู่เสียงหนึ่งที่เมื่อได้ฟังแล้ว เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นแห่งปัญญา นั่นก็คือ เสียงของพระธรรม ซึ่งเป็นวาจา สัจจะ เป็นคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพราะฉะนั้น ในเมื่อจะได้ฟังเสียงอยู่แล้ว ก็ควรที่จะได้ฟังเสียงที่ทำให้ปัญญาเจริญขึ้น คือ ฟังเสียงของพระธรรม ซึ่งก็คือ ฟังพระธรรม นั่นเอง

การฟังพระธรรม เป็นเหตุให้ปัญญาเจริญขึ้น บุคคลผู้เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเป็นผู้ได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง และจะต้องเข้าใจถูกต้องตรงตามความเป็นจริงด้วย ปัญญาจะเกิดขึ้นจะเจริญขึ้นได้ ต้องอาศัยการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม ด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่ประมาทพระธรรมว่าง่าย เป็นไปไม่ได้ที่ปัญญาจะเกิดขึ้นโดยไม่ได้ฟังพระธรรม ไปทำอะไรด้วยความไม่รู้ แล้วคิดว่าปัญญาจะเกิดขึ้นรู้อนั้น ไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะไม่เป็นเหตุไม่เป็นผลเลย สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมด ล้วนเป็นผู้มีการฟังพระธรรมเป็นที่รักหรือรักการฟังพระธรรมทั้งนั้น ซึ่งไม่ใช่ด้วยโลภะ ความติดข้อง แต่เป็นการเป็นประโยชน์ของพระธรรม เคารพพระธรรมอย่างยิ่ง

ขณะที่ฟังพระธรรมด้วยความตั้งใจและมีความเข้าใจไปตามลำดับ ย่อมเห็นสมบัติของตนเองจากการฟังพระธรรม ซึ่งเป็นสมบัติที่แท้จริง ประเสริฐยิ่งกว่าสมบัติทั้งหลายที่มี ใครๆ ก็ลักไปไม่ได้ด้วย นั่นก็คือ ได้สะสมปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก สมบัติทั้งหลายที่มี ไม่ว่าจะเป็นแก้ว แหวน เงิน ทอง เครื่องอุปโภคบริโภคทั้งหลาย เป็นต้น เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ชีวิตดำเนินไปอย่างไม่เดือดร้อนเท่านั้น แต่ไม่สามารถทำให้รู้แจ้งอริยสัจธรรมได้เลย ถ้าเว้นจากการฟังพระธรรมเสียแล้ว การรู้แจ้งอริยสัจธรรมของสาวกทั้งหลายก็จะมีไม่ได้เลย การฟังพระธรรม การศึกษาพระธรรมเท่านั้น เป็นเหตุที่จะทำให้ปัญญาเจริญขึ้นไปตามลำดับ จนสามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรม ดับกิเลสตามลำดับขั้นได้ เพราะฉะนั้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเพศไหน วัยไหน ก็ควรอย่างยิ่งที่จะได้เห็นประโยชน์สูงสุดของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญาในชีวิตประจำวัน ด้วยความอดทนและจริงใจ เพื่อความเข้าใจถูก เห็นถูกยิ่งๆ ขึ้นไป สะสมเป็นที่ฟังต่อไป

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗